

Ўзбекистон Республикаси Монополияга қарши курашиш қўмитаси

Монополияга қарши курашиш қўмитаси томонидан
хўжалик юритувчи субъектлар, давлат бошқаруви
органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари,
шунингдек жисмоний шахсларга нисбатан
қўзғатилган ишлар ва уларнинг самараси

Ноҳалол ракобатга чек қўйиш бошқармаси

Вазифа ва Функциялари

Хўжалик юритувчи субектларни **инсофизи рақобатчилардан** ўз ваколатлари доирасида ҳимоя қиласди

Юридик шахснинг индивидуаллаштирилган воситаларига ва **товарни индивидуаллаштириш воситаларига мутлақ ҳуқуқни сотиб олиш** билан боғлиқ инсофизи рақобат холатларини аниклайди

Юридик шахслар томонидан келиб тушган аризаларни рақобат қонунчилигига зид холатларини аниклаган холда, **Қўмитанинг Махсус комиссиясида иш кўриб чиқилиши учун таклиф киритади**

«Рақобат» ва «инсофиз рақобат» тушунчалари

Рақобат — хўжалик юритувчи субъектларнинг (рақобатчиларнинг) мусобақалашуви бўлиб, бунда уларнинг мустақил ҳаракатлари улардан ҳар бирининг товар ёки молия бозоридаги товар муомаласининг умумий шарт-шароитларига бир томонлама тартибда таъсир кўрсатиш имкониятини истисно этади ёки чеклайди

Инсофиз рақобат — хўжалик юритувчи субъектнинг ёки шахслар грухининг иқтисодий фаолиятни амалга оширишда афзалликларга эга бўлишга қаратилган, қонун хужжатларига, иш муомаласи одатларига зид бўлган ҳамда бошқа хўжалик юритувчи субъектларга (рақобатчиларга) зарар етказадиган ёки зарар етказиши мумкин бўлган ёхуд уларнинг ишчанлик обўсига путур етказадиган ёки путур етказиши мумкин бўлган ҳаракатлари

Қонун ҳужжатларини рақобатга таъсири нималарда кўринади

Давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг:

- фаолиятнинг бирор бир соҳасида янги хўжалик юритувчи субъектларни ташкил этишга чекловлар жорий этилиши;
- шартномалар тузишда устунлик бериш, сотиб олувчиларнинг муайян доирасига товарларни биринчи навбатда реализация қилиш, молиявий маблағларнинг манбаларини танлаш ва улардан фойдаланиш йўналишларининг афзаллиги тўғрисида хўжалик юритувчи субъектга кўрсатмалар берилиши;
- айrim хўжалик юритувчи субъектларга уларни товар ёки молия бозорида фаолият кўрсатаётган бошқа хўжалик юритувчи субъектларга нисбатан афзал ҳолатга қўядиган имтиёзлар, преференциялар ва енгилликларни асоссиз равишда берилиши;
- хўжалик юритувчи субъектларнинг устав фондидаги (устав капиталидаги) акцияларни (улушларни) олиниши;
- хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий фаолиятига оқибатда рақобат чекланиши мумкин бўлган тарзда аралашиши;
- ўз вазифаларини хўжалик юритувчи субъектларнинг вазифалари билан қўшиб бажариши;
- айrim хўжалик юритувчи субъектларнинг фаолияти учун бошқа камситувчи ёки имтиёзли шартлар (шароитлар) белгилаши тақиқланади

Рақобатга давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларини таъсирига мисол сифатида қуийдагиларни кўрсатиш мумкин

2020 йил 4 декабр куни Сурхондарё, Қашқадарё ва Хоразм вилоятлари ҳокимликлари ҳамда ушбу вилоятлар Ички ишлар бошқармалариға нисбатан иш қўзғатилди.

Ушбу давлат органлари томонидан бошқа вилоятларда фаолият кўрсатувчи пахта чигитини қайта ишлаб чиқарувчи корхоналар томонидан биржা савдоларида сотиб олинган чигит маҳсулотини ушбу ҳудудлардан ўз ҳудудига олиб чиқиб кетишида тўскىнлик қилингани ҳолати кўриб чиқилган, уларга нисбатан қарор чиқарилиб тегишли кўрсатма берилган.

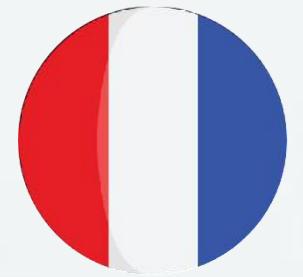
Хатоларини ўз вақтида тушунган ушбу давлат органлари Қўмита маҳсус комиссияси томонидан берилган кўрсатмаларни ўз вақтида бажарган ва чигит маҳсулотлари вилоятлар чегараларидан олиб чиқилишига эришилган.

Инсофсиз рақобат турлари

- Бошқа хўжалик юритувчи субъектга заарар келтириши ёки унинг ишчанлик обрўсига путур етказиши мумкин бўлган **нотўғри таққослашлар**
- Юридик шахснинг интеллектуал фаолияти натижаларидан ва уларга тенглаштирилган индивидуаллаштириш воситаларидан, товарни **индивидуаллаштириш воситаларидан қонунга хилоф равишда фойдаланилган ҳолда товарни реализация қилиш**
- Товарнинг хусусияти, ишлаб чиқарилиш усули ва жойи, истеъмол хоссалари, нархи, сифати, ишлаб чиқарувчининг (бажарувчининг) кафолат мажбуриятлари хусусида **истеъмолчиларни чалғитиш**
- Фан-техникага, ишлаб чиқаришга ёки савдога оид ахборотни, шу жумладан **тижорат сирини эгасининг розилигисиз олиш, ундан фойдаланиш, уни ошкор этиш**
- товар ёки молия бозорига бошқа хўжалик юритувчи субъектнинг киришига тўсиқ қўйиш тақиқланади
- Юридик шахсни индивидуаллаштириш воситаларига, **товарни индивидуаллаштириш воситаларига бўлган мутлақ ҳуқуқни олиш**, шунингдек хўжалик юритувчи субъект (рақобатчи) томонидан аввал фуқаролик муомаласига киритилган товарга нисбатан белги билан айнан ўхаш ёки адаштириб юбориш даражасида ўхаш ўхшаш бўлган товар белгисини рўйхатдан **йтказиш билан боғлиқ инсофсиз рақобат**

Инсофсиз рақобат ва халқаро тажриба

Халқаро тажрибада, инсофсиз рақобатга чек қўйиш, давлатнинг монополияга қарши курашиш сиёсатининг бир қисми ёки алоҳида тизими сифатида кўрилади

Францияда инсофсиз рақобатга чек қўйиш аввало “Фуқаролик тўғрисида”ги Кодексда белгиланиб ўтилган. Ушбу Кодексда келтирилган қоидалар асосида, кейинчалик инсофсиз рақобат билан курашиш соҳасига тегишли бошқа қонунлар ишлаб чиқилган

Германияда 1909 йила қабул қилинган “Инсофсиз рақобатга чек қўйиш тўғрисида”ги Қонун бугунги кунгача энг соҳадаги энг асосий норматив акт бўлиб ҳисобланади. Ушбу Қонун асосида, Германия судлари жуда бой тажриба орттириб ва тизим яратди, шу кунга қадар инсофсиз рақобат билан курашиб келмоқда.

АҚШда инсофсиз рақобат тизими **иккита даражага бўлинган** - **Федерал** ва **штатлар** кесимида. **Федерал** даражада 1946 йилда қабул қилинган “Товар белгилари тўғрисида”ги Қонун ахамиятга эга. **Штатлар** кесимида инсофсиз рақобат билан курашишда – маҳаллий судлар тажрибаси муҳим ҳисобланади.

Федеральная
Антимонопольная
Служба

Autorité
de la concurrence

Fair Trade Commission

Нотұғри таққослашлар

Бошқа хұжалик юритувчи субъектга зарап келтириши ёки унинг ишчанлик обрүсига путур етказиши мумкин бўлган **нотұғри таққослашлар**

Индивидуаллаштириш воситаларидан қонунга хилоф равиша фойдаланилган ҳолда товарни реализация қилиш

Юридик шахснинг интеллектуал фаолияти натижаларидан ва уларга тенглаштирилган индивидуаллаштириш воситаларидан, товарни индивидуаллаштириш воситаларидан қонунга хилоф равиша фойдаланилган ҳолда товарни реализация қилиш

Истеъмолчиларни чалғитиш

Товарнинг хусусияти, ишлаб чиқарилиш усули ва жойи, истеъмол хоссалари, нархи, сифати, ишлаб чиқарувчининг (бажарувчининг) кафолат мажбуриятлари хусусида
истеъмолчиларни чалғитиш

Coca-Cola - Frutto Cola

**Оригинальная продукция Компании
The Coca-Cola Company**

**Продукция производимая со стороны ООО
«NORIN BOTTLERS»**

COLGATE - GALAXY

COLGATE - GALAXY

RED BULL - RED BULLS

HEAD & SHOULDERS-HEAD & SHOUDERS

Original:

AMPSUL - AMPISUL

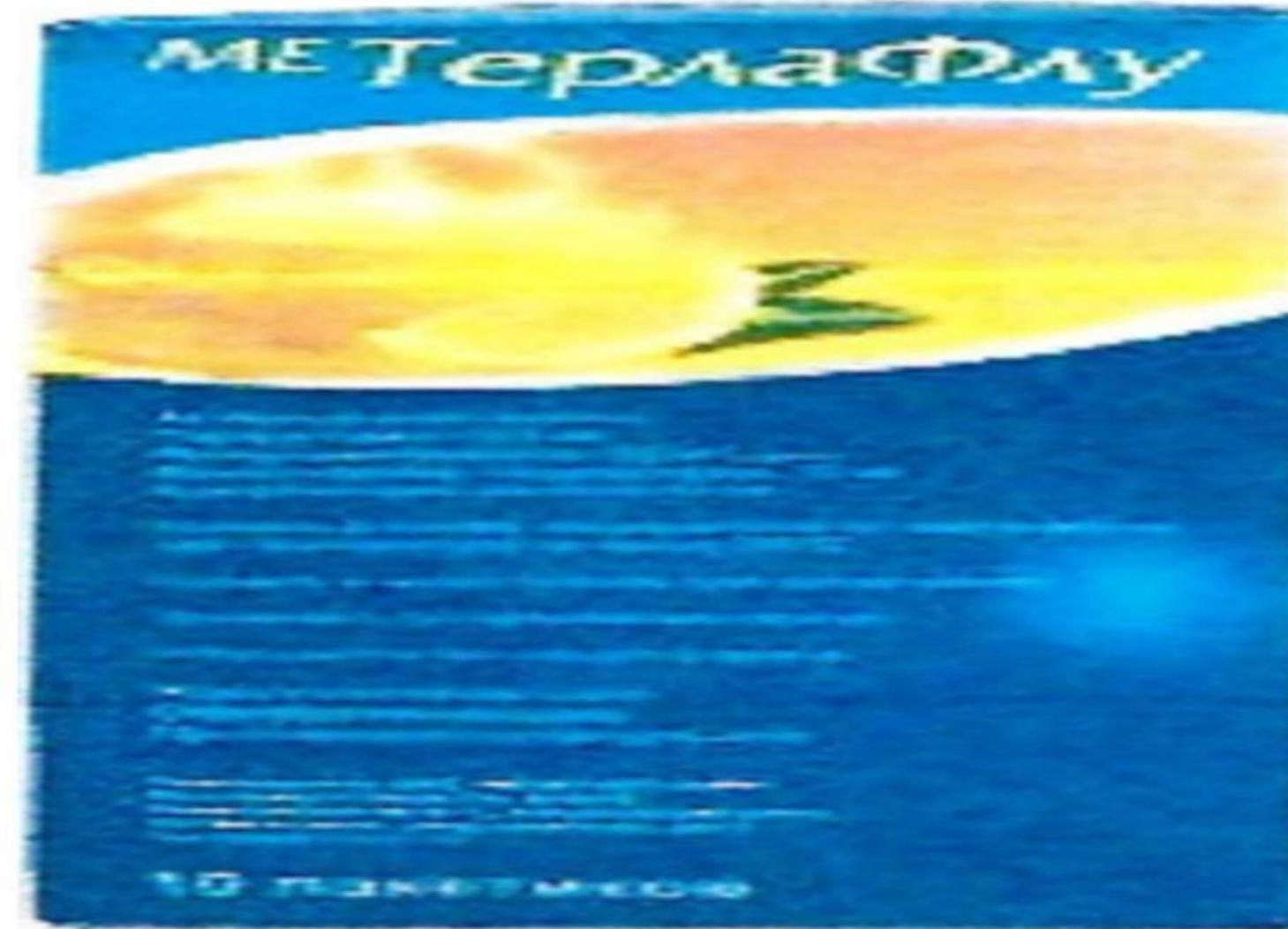
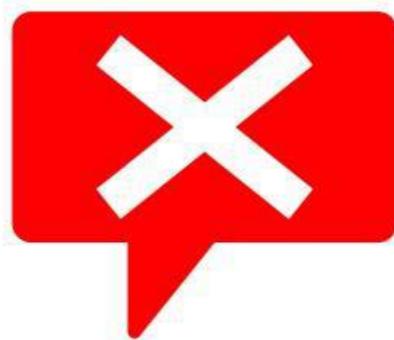
BIG BON – MAXI BON

ФЕСТАЛ – УНИ ФЕСТАЛ

ТЕРАФЛЮ - меТЕРЛАФЛУ

KORZINKA – GRAND KORZINKA

KORZINKA
КОРЗИНКА

Құмита томонидан инсофсиз рақобатга чек қўйиш сохасида қандай ишлар амалга оширилган

2019 йил январ - ноябр

195

Келиб тушган
аризалар

91

Қўзғатилган
ишлар

70

Қонунбузилиш
тан олинган

8

Иш қўзғатиш
рад этилган

93

Тушунтириш
берилган

2020 йил январ - ноябр

242

Келиб тушган
аризалар

78

Қўзғатилган
ишлар

48

Қонунбузилиш
тан олинган

18

Иш қўзғатиш
рад этилган

109

Тушунтириш
берилган

↑ 24,1%

↓ 14,2%

↓ 31,4%

↑ 125 %

↑ 11,7%

Бошқаларга қараганда күпроқ инсофсиз рақобат холатлари билан боғлиқ қонунбузилишлари учрайдиган соҳалар

Фармацевтика

Озиқ-овқат

Ичимликлар

Курилиш
материаллари

Бизнес
хизматлар
соҳаси

Электрон в
ахборот
технологиялар

Таълим

Қўмита томонидан давлат бошқаруви органларининг рақобатни чеклайдиган ҳаракатларини тақиқлаш йўналишида амалга оширилган ишлари

2020 йил январ - ноябр

Кўзғатилган ишлар
10

Ҳокимликларга
нисбатан
5

Ветеринария
қўмитасига
2

Божхона
қўмитасига
1

Дори воситалари
экспертиза маркази
ДУК
1

Экология қўмитасига
1

Қўмита томонидан давлат бошқаруви органларининг рақобатни чеклайдиган ҳаракатларини тақиқлаш йўналишида амалга оширилган ишлари

2019 йил январ - ноябр

17

Кўзғатилган
ишлар

15

Кўрсатма ва
топшириқлар
бажарилган

0

Суд ишлари
давом этмоқда

0

Жиноий иш
кўзғатилган

0

Муддати мавжуд

2

Иш тугатилди

2020 йил январ - ноябр

10

Кўзғатилган
ишлар

6

Кўрсатма ва
топшириқлар
бажарилган

2

Суд ишлари
давом этмоқда

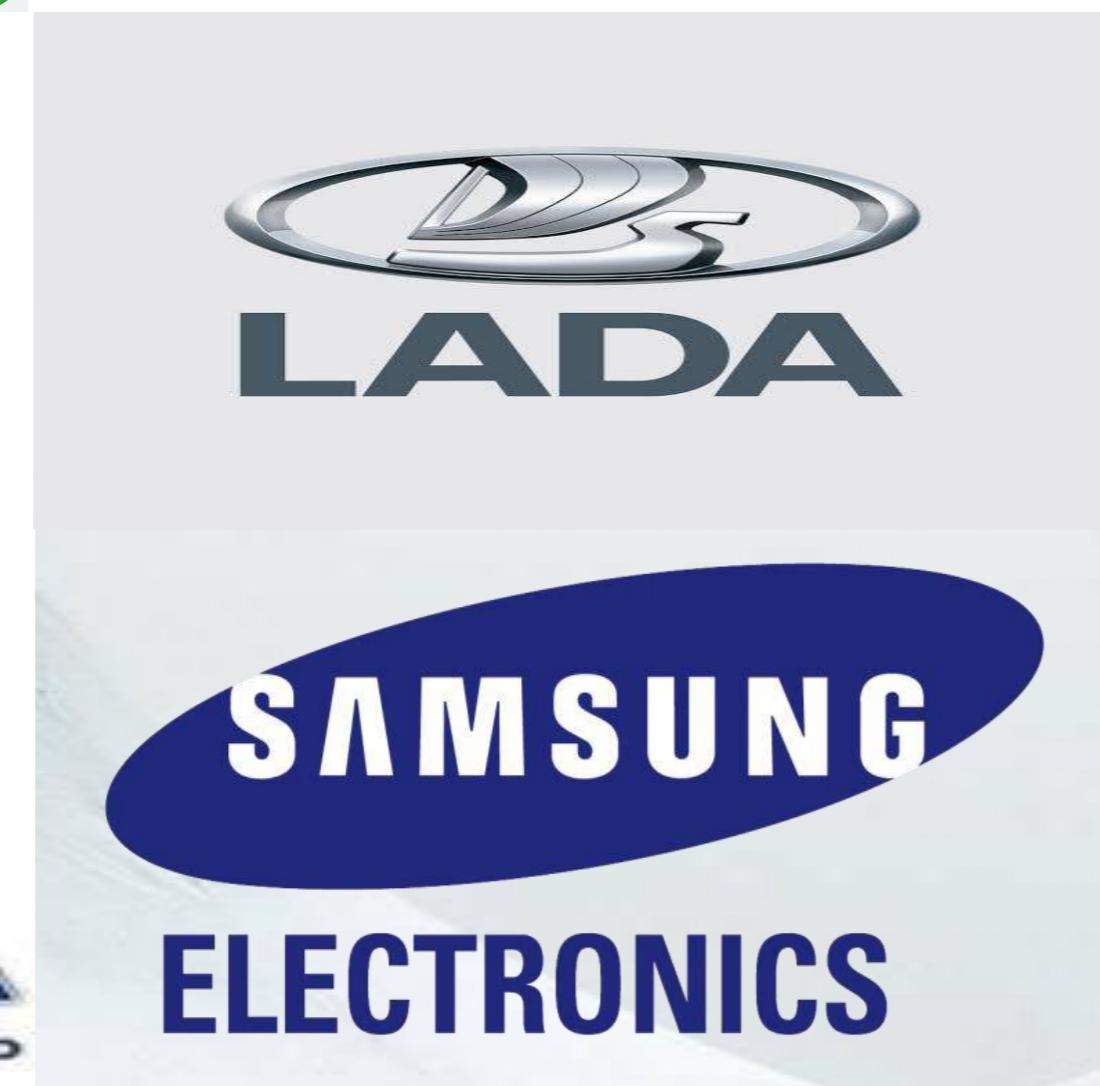
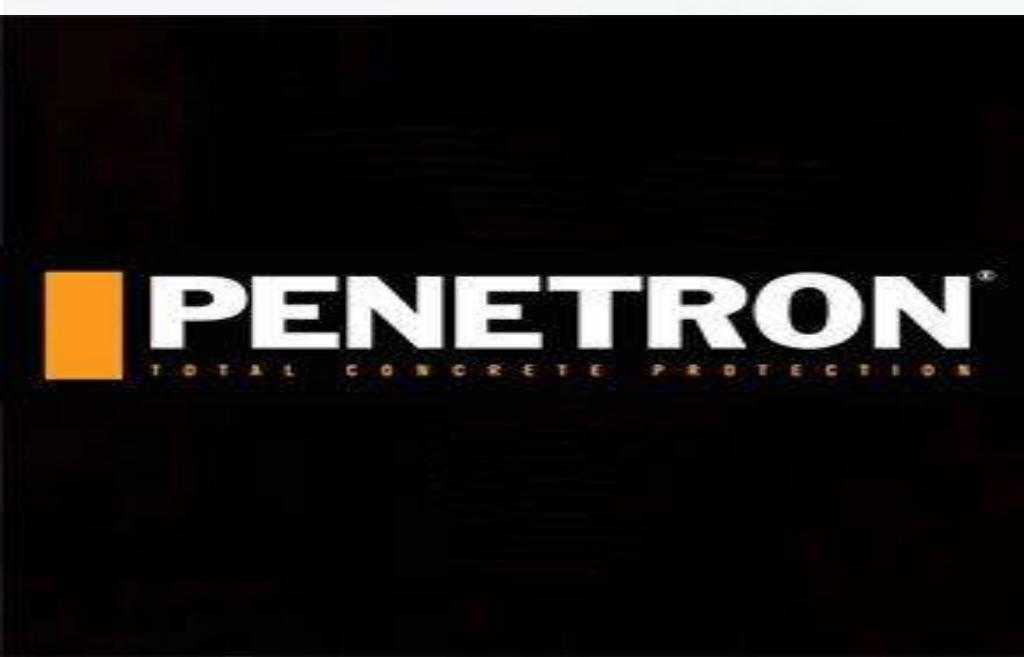
1

Жиноий иш
кўзғатилган

1

Муддати мавжуд

Қўмитага инсофсиз рақобат ҳолатлари билан боғлиқ масалалар буйича аризалар қуидаги хорижий корхоналардан келиб тушган

ANTIMONOPOLY COMMITTEE
OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

Эътиборингиз учун рахмат!

antimon.gov.uz

info@antimon.gov.uz

Tel.: 71 207 47 00

@antimonuz